

ชื่อภาคานิพนธ์ : ปัจจัยส่วนบุคคลและสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับความสุขและ
การคิดฆ่าตัวตายในนักเรียนมัธยมศึกษา

ชื่อผู้เขียน : นางประชิด สุขอนันต์

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ปีที่สำเร็จ : 2544

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการมีความสุขและการมีพฤติกรรมฆ่าตัวตายในนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานการณ์แวดล้อมในครอบครัวและสังคม แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมฆ่าตัวตายแตกต่างกันหรือไม่ และเป็นเพราะเหตุใด 2) เพื่อศึกษาว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีจิตลักษณะต่างกัน จะมีจิตตามสถานการณ์ คือ มีความสุขและทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตาย ตลอดจนมีพฤติกรรมฆ่าตัวตายแตกต่างกันหรือไม่ ในนักเรียนประเภทใดบ้าง 3) เพื่อศึกษาว่าสถานการณ์แวดล้อมร่วมกับจิตลักษณะเดิม ของนักเรียนมัธยมจะเกี่ยวข้องกับจิตตามสถานการณ์ คือ การมีความสุข และทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตาย ตลอดจนพฤติกรรมฆ่าตัวตายของนักเรียนมัธยมหรือไม่ ในนักเรียนประเภทใดบ้าง 4) เพื่อศึกษาว่า จิตลักษณะเดิมร่วมกับจิตตามสถานการณ์ของนักเรียนมัธยม จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฆ่าตัวตายในนักเรียนหรือไม่ ในนักเรียนประเภทใดบ้าง 5) เพื่อศึกษาสถานการณ์แวดล้อมและจิตลักษณะเดิมของนักเรียนมัธยมว่า ร่วมกันทำนายจิตตามสถานการณ์ คือ การมีความสุขและทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตาย ตลอดจนพฤติกรรมฆ่าตัวตายในนักเรียนมัธยมได้ถูกต้องมากน้อย เพียงใด ในนักเรียนประเภทใดบ้าง 6) เพื่อศึกษาสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตตามสถานการณ์ของนักเรียนมัธยม ว่าจะร่วมกันทำนายพฤติกรรมฆ่าตัวตายในนักเรียนได้ถูกต้อง มากน้อย เพียงใด ในนักเรียนประเภทใดบ้าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 จำนวน 1,160 คน จากโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 12 โรงเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบวัดแบบมาตรประเมินรวมค่า ตัวแปรที่ศึกษามีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมและทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรดังกล่าวแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ 1) ด้านลักษณะสถานการณ์

แวดล้อมนักเรียนมีทั้งหมด 7 ตัวแปร คือ การมีแบบอย่างในการฆ่าตัวตาย การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุตรกับบิดามารดา การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบิดากับมารดา การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพี่กับน้อง การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม จากคนรอบข้าง 2) ด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม มี 6 ตัวแปร คือ การมีสุขภาพจิตดี การมีลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน การเชื่ออำนาจในตน การมีทัศนคติที่ดีต่อครู การมีความกังวลใจอันเกิดจากเพื่อน และการนับถือศาสนา 3) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 2 ตัวแปร คือ การมีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตาย และการมีความสุขในชีวิต 4) ด้านพฤติกรรมฆ่าตัวตาย มี 2 ตัวแปร คือ การคิดฆ่าตัวตาย และการพยายามฆ่าตัวตาย 5) ด้านลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลังของนักเรียน มี 10 ตัวแปร คือ เพศ ชั้นเรียน ผลการเรียน ฐานะของครอบครัว ลักษณะครอบครัว ประเภทนักเรียน สภาพการสูญเสียบุคคลสำคัญ สภาพการมีผู้ป่วยในบ้าน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ตัวแปรเหล่านี้ ใช้สำหรับเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อย และใช้เป็นตัวแปรอิสระชั้นรองด้วย ในการวิจัยนี้มีสมมติฐาน 6 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่สำคัญคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (Three Way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 6 ข้อ ส่วนสถิติขั้นรอง ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ และ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทั้งหมดนี้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลังของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนที่สุด

ผลการวิจัยที่สำคัญ มี 6 ประการ คือ

ประการแรก พบว่านักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์แวดล้อมด้านครอบครัวและสังคมไม่ดี คือ มีแบบอย่างในการฆ่าตัวตายมาก ขณะเดียวกันก็ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย และเป็นบุตรคนกลาง เป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตน้อย มีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตายมาก และเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตายมากด้วย พบผลเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

ประการที่สอง พบว่านักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีน้อย ขณะเดียวกันก็นับถือศาสนาน้อยและเชื่ออำนาจในตนต่ำ เป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตน้อย มีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตายมาก และมีพฤติกรรมฆ่าตัวตายมากด้วย พบผลเด่นชัดในนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตก

ประการที่สาม พบว่านักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์แวดล้อมที่ดี คือ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างมาก และเชื่ออำนาจในตนสูง เป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตายน้อย และมีพฤติกรรมฆ่าตัวตายน้อย พบในนักเรียนโดยรวม

ประการที่สี่ พบว่านักเรียนที่มีความสุขในชีวิตมาก ขณะเดียวกันก็มีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตายน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการฆ่าตัวตายน้อย พบผลเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนประเภทไป-กลับ นอกจากนั้น ยังพบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง ขณะเดียวกันก็มีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตายน้อย เป็นผู้ที่คิดฆ่าตัวตายน้อย พบเด่นชัดในนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง

ประการที่ห้า พบว่าปัจจัยทางด้านสถานการณ์แวดล้อม โดยเฉพาะการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุตรกับบิดามารดาน้อย และการมีแบบอย่างในการฆ่าตัวตายมาก สามารถทำนายจิตตามสถานการณ์ คือการมีความสุขในชีวิต และการมีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตาย ตลอดจนพฤติกรรมฆ่าตัวตายของนักเรียนได้ถูกต้อง 20-58 % สูงกว่าการใช้ปัจจัยด้านจิตลักษณะเป็นตัวทำนาย

ประการสุดท้าย พบว่าปัจจัยทางด้านจิตตามสถานการณ์ คือการมีความสุขในชีวิต และการมีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตาย มีอำนาจในการทำนายนักเรียนที่มีความคิดฆ่าตัวตายได้ถูกต้องจาก 57.7 - 68.7% ทั้งในนักเรียนกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตามพบว่า ในกลุ่มนักเรียนประจำ ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ คือการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุตรกับบิดามารดาน้อย และการมีแบบอย่างในการฆ่าตัวตายมาก มีอำนาจการทำนายนักเรียนที่พยายามฆ่าตัวตายได้ถูกต้องมากกว่าการใช้ปัจจัยทางด้านจิตลักษณะและจิตตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

จากผลการวิจัยที่พบ เพื่อป้องกันและลดความรุนแรงของปัญหาการฆ่าตัวตายในนักเรียนวัยรุ่น ควรมีการพัฒนาเร่งด่วนใน 2 ประการต่อไปนี้

ประการแรก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข ควรมีการเผยแพร่ความรู้ พื้นฟูทัศนคติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับสถานการณ์ สาเหตุ และทักษะในการเฝ้าระวังช่วยเหลือนักเรียนวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย แก่ครู ผู้ปกครอง สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้ดำเนินการป้องกันปัญหาความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ในนักเรียนที่มีความเสี่ยง 4 ด้านพร้อมกันคือ นักเรียนที่มีความสุขในชีวิตน้อย มีทัศนคติที่ดีต่อการฆ่าตัวตายมาก มีความคิดฆ่าตัวตายมาก และมีการพยายามฆ่าตัวตายมาก โดยเฉพาะในนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ และมีลักษณะสำคัญ 3 ประการเป็นองค์ประกอบคือ เป็นนักเรียนเพศหญิง มาจากฐานะครอบครัวค่อนข้างสูง และไม่เคยสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต

ประการที่สอง ในนักเรียนกลุ่มเสี่ยงข้างบนนี้ พบปัจจัยเชิงเหตุของความเสี่ยงใน 4 ด้านดังกล่าวตามลำดับความสำคัญดังนี้ (1) การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุตรกับบิดาและมารดาน้อย (2) การมีแบบอย่างในการฆ่าตัวตายมาก (3) การมีสุขภาพจิตดีน้อย และ (4) มีการเชื่ออำนาจในตนต่ำ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเสริมสร้างและป้องกันที่สาเหตุเหล่านี้ในนักเรียนทั้งชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายต่อไป หลังจากนั้นควรมีการทำวิจัยเชิงทดลอง เพื่อพิสูจน์ความเป็นสาเหตุให้ชัดเจน และเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานแก้ปัญหาดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

**Title of Research Paper : Personal and Situational Correlates of
Happy, Suicidal Ideation and Behavior
of High School Students**

Author : Mrs. Prachit Sukhanon
Degree : Master of Arts (Social Development)
Year : 2001

This study aims at examining antecedents of happy and suicidal ideation and behavior in high school students. There are six important objectives. The first objective is to investigate the relationship between situational factors in terms of family and society, and the suicidal behavior attempts. The second objective is to examine whether psychological characteristics are related to psychological states and suicidal behavior. The third objective is to study the interaction between psychological characteristics and situational factors on psychological states and suicidal behavior. The fourth objective is to examine the amount of joint prediction between psychological characteristics and psychological states on suicidal behavior. The fifth objective is to find the amount of prediction of the suicidal behavior by using both psychological characteristics and situational factors. The final objective is to find the amount of prediction of the suicidal behavior by using psychological characteristics and states together with situational factors. This study compares and contrasts the relationships in different types of high school students categorized by their biosocial and background variables.

The sample of this study consisted of high school students from grade 8, 10, and 12 with the total of 1,160 students from 12 schools in Petchaburi province.

There are five groups of variables: (1) situational factors consisting of 7 variables, i.e., having suicidal models, relationship between parents and the child, relationship between siblings, relationship between father and mother, love-oriented child rearing practice, reasoning-oriented child rearing practice, and social support from significant others (2) psychological characteristics consisting of 5 variables, i.e.,

mental health, future orientation, self control, internal locus of control, favorable attitude towards teacher, peer causing anxiety, and Buddhist religiousness (3) psychological states consisting of 2 variables, i.e., favorable attitude towards suicide and happy in life, (4) behavioral variables consisting of 2 variables, i.e., suicidal ideation and suicidal attempt, and (5) biosocial and background variables, e.g., gender, grade level, achievement score, socioeconomic status, and educational attainment of student's father and mother.

Three-way Analysis of Variance or Multiple Regression Analysis were employed to test the six hypotheses in the total sample as well as subsamples categorized by the biosocial and background variables. Scheffe was used to find the difference between pairs of means.

There were six major groups of findings in this study.

First, the students who reported more suicidal models, less amount of reasoning oriented child rearing practice, and being a middle child of the family, were less happy in life, showed more favorable attitude towards suicide, and more suicidal attempts than their opposites. These results were more evident in the students with poor grades.

Secondly, the students reported less happy in life, more favorable attitude towards suicide, and more suicidal attempts had lower mental health, were less Buddhist religious, and low internal locus of control. These results were found especially in the students from broken home.

Thirdly, the students who received greater amount of love oriented child rearing practices, reported more social support from significant others and were higher on internal locus of control, were the ones who reported more happy in life, showed less favorable attitude towards suicide, and had less suicidal attempts. These results were found in total sample.

Fourthly, the students with more happy in life, and less favorable attitude towards suicide were the ones who reported less suicidal attempts. These results were found especially in the students commuting between home and school. In addition, the students with high future orientation and self-control, at the same time, with less favorable attitude towards suicide were the ones who reported less suicidal ideation. These results were found especially in the students with good grades.

Fifthly, it was found that only two situational factors, i.e., good relationship between parents and the child, and having suicidal models together could account for

20% to 58% of the variance of each of the three dependent variables, namely, happy in life, favorable attitude towards suicide, and suicidal attempts. These various amounts of prediction by situational factors were higher than when using a group of psychological predictors.

Finally, it was found that happy in life, and favorable attitude towards suicide yielded 57.7% to 68.7% of accuracy in predicting the variance of suicidal attempts. These results were found in total sample and in many subgroups. However, for the students staying in dormitory, two situational factors, namely, low relationship between parents and the child, and having more suicidal models together could account for more variation of suicidal attempts than a group of psychological characteristics or a group of psychological states.

Base on the results from this study, two recommendations can be made.

First, students at risk with unhappiness, favorable attitude toward suicide and high suicidal ideation and attempts were identified as students with low school achievement, especially females, from high socio-economic status, and experiencing no loss of significant others. These at-risk students should receive special attention and assistance.

Secondly, these at-risk students should be assisted in the following manners, in order of importance (1) to heighten the positive relationship with their parents, (2) to help them put less emphasis on suicidal models, (3) to increase their mental health, and (4) to heighten these students' belief in internal locus of control of reinforcement.